

AFP i privat sektor hindrer mobilitet

av Stein Stugu, rådgiver, De Facto, april 2011

NHOs Svein Oppegaard hevder i Klassekampen 5/4 at offentlig tjenstepensjon er til hinder for å bytte jobb fra offentlig til privat sektor. Han har rett i at det er skapt nye hindre for mobilitet mellom offentlig og privat sektor, men skyter på feil mål når han angriper offentlig tjenstepensjon.

De viktigste tre hindrene for å skifte jobb fra offentlig til privat sektor er etter min oppfatning følgende:

For å få ny AFP kreves det at du er ansatt i en bedrift som er med i den private AFP-ordningen 7 av de siste 9 årene den dagen du fyller 62 år. (I en overgangsperiode er kravene noe lavere) Ansettelse i offentlig sektor teller ikke med. Går du fra offentlig til privat sektor etter at du er fylt 55 år får du ikke privat AFP. Siden staten finansierer 1/3 av privat AFP, burde det vært en enkel sak å kreve som motytelse at de som gikk fra offentlig til privat sektor også skulle omfattes av privat AFP. Dette er enkelt å løse uten noen form for endring av offentlig tjenstepensjon.

Stortinget har vedtatt at opparbeidede rettigheter fra offentlig tjenstepensjon skal samordnes med privat AFP. I praksis betyr det at de som har rett på pensjon fra det offentlige og samtidig har rett til privat AFP, risikerer et pensjonstap på opp til 50 000 kroner i året, resten av livet. Samordningen er helt ulogisk, og diskriminerer de som kommer fra offentlig sektor sammenliknet med ansatte med liknende opparbeidede rettigheter fra privat sektor. Samordningen skyldes ikke offentlig tjenstepensjon som sådan, men er et politisk valg fra Stortingets side. Hvorfor det er viktig å straffe tidligere offentlig ansatte økonomisk, er vanskelig å forstå. Trolig er det en ren straffeekspedisjon rettet mot fagforbundene i offentlig sektor. At de som rammes stort sett er folk som ikke lenger er med i de samme forbundene har åpenbart liten betydning. Men hinderet for mobilitet er skapt i departementet, og skyldes ikke utformingen av offentlig tjenstepensjon.

Det tredje problemet ligger i utformingen av privat AFP. En lang rekke lavtlønnede, ofte deltidsarbeidende, er fratatt retten til tidligpensjon. NAVs Ole Christian Lien sier i et foredrag i Pensjonsforum 4/3 -2011 at 30 % av kvinnene født mellom 1945 og 1948 ikke oppfyller retten til å gå av med privat AFP i 2011. Dette skyldes at du må ha 40 år med opp mot 300 000 i inntekt for å kunne gå av med AFP ved 62 år i privat sektor. Retten til avgang ved 62 år er betydelig bedre for ansatte i offentlig sektor. Særlig i kommune-Norge vil en overgang til en pensjonsordning som likner på privat AFP ramme et betydelig antall lavtlønnede kvinner. Dette er et problem den nye AFP-ordningen i privat sektor har skapt. I tillegg til at lavtlønnede neppe kan gå av ved 62 år, blir de i praksis også minstepensjonister hvis de ikke jobber relativt lenge etter den dagen de har rett til å gå av. Dette problemet må løses, men løsningen er neppe å ta fra også mange offentlige ansatte muligheten for tidligpensjon.

Det er for øvrig verdt å merke seg at NHO ved flere anledninger angriper pensjonsordningen i offentlig sektor fordi den er for god. De tar feil, det er pensjonsordningene i privat sektor som er for dårlige.